

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 661/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetího a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Michal Antal, PhD., s.r.o., Hlavná 13, Trnava, proti postupu Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/113/2013 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/113/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.
- Okresnému súdu Prievidza **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/113/2013 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **900 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Prievidza **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Prievidza **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Uznesením č. k. II. ÚS 661/2024-12 z 18. decembra 2024 ústavný súd prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručenú 8. novembra 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/113/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je právnym nástupcom pôvodnej žalobkyne, ktorá sa žalobou podanou 22. mája 2013 domáha zaplatenia peňažnej pohľadávky vo výške 609,35 eur.

3. Sťažovateľ uvádza, že rozsudok okresného súdu, vydaný 19. júna 2018, bol uznesením odvolacieho súdu z 2. mája 2019 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude potrebné doplniť dokazovanie (ďalej len „rozhodnutie odvolacieho súdu“).

4. Sťažovateľ poukazuje na to, že po rozhodnutí odvolacieho súdu bolo prvé pojednávanie nariadené po viac ako jednom roku, na ktorom mala žalovaná predložiť doklady majúce význam pre rozhodnutie vo samej v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu. Pre nesplnenie tejto povinnosti žalovanou okresný súd odročil pojednávanie a uložil žalovanej povinnosť tieto doklady predložiť. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti nie sú súčasťou spisu.

5. Ďalej sťažovateľ uvádza, že okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania až po takmer roku a pol na 21. október 2021, na ktorom sa vykonávalo dokazovanie výsluchmi svedkov. Ďalší termín bol nariadený na 16. február 2023 s odstupom viac ako roka po predchádzajúcom termíne pojednávania, na ktorom sa realizoval výsluch znalca Ing. Róberta Kršiaka k vypracovanému odbornému vyjadreniu, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľ poukazuje na absenciu kvalifikačných predpokladov pre jeho vypracovanie.

6. V poradí štvrté pojednávanie po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu sa konalo 11. apríla 2024, na ktorom mal byť vykonaný výsluch znalca. Výsluch znalca z dôvodu jeho vyškrtnutia zo zoznamu znalcov okresný súd nepripustil a nariadené pojednávanie odročil, pričom žalobcovi bola uložená preddavková povinnosť v súvislosti s potrebou vykonania nového znaleckého dokazovania. K ustanoveniu znalca okresný súd pristúpil po približne 6 mesiacoch.

7. Sťažovateľ u predsedu okresného súdu namietal postup okresného súdu v sťažnosti podanej 14. augusta 2024, ktorá bola oznámením doručenom sťažovateľovi 20. septembra 2024 vybavená ako nedôvodná z dôvodu absencie subjektívnych prietahov. Keďže však ide o reštančnú vec, predseda okresného súdu sťažovateľa vyrozumel, že bude sledovať plynulosť napadnutého konania (ďalej len „sťažnosť predsedovi súdu“).

8. Sťažovateľ uzatvára, že s vybavením sťažnosti ako nedôvodnej sa nestotožnil, keďže konanie nie je po viac ako 11 rokoch od podania žaloby právoplatne skončené.

9. K ústavnoprávnym kritériám sťažovateľ uvádza, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá, sťažovateľ nezadal žiadnu podstatnú príčinu majúcu za následok, že konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené a postup súdu považuje za neefektívny, keď napriek jeho aktivite sa napadnuté konanie nachádza *de facto* na začiatku.

10. Trvajúci stav negatívne dopadá na psychiku sťažovateľa, sťažuje mu život a stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza, má na neho negatívne účinky.

11. Vzhľadom na už uvedené sťažovateľ žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

12. Okresný súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. SprV 59/25 zo 17. januára 2025, ktorého súčasťou je aj prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní (ďalej len „stanovisko okresného súdu“).

13. Podľa stanoviska okresného súdu predmetný spor patrí z pohľadu skutkovej a právnej zložitosti medzi skutkovo zložitejšie, keďže v konaní je potrebné posúdiť špecifické skutkové otázky väd na nehnuteľnosti (bytu) a vykonať rozsiahlejšie dokazovanie zahŕňajúce výsluchy viacerých svedkov, vrátane nariadenia ďalšieho znaleckého dokazovania.

14. K celkovej dĺžke konania prispela aj pandémia COVID-19, práceneschopnosť zákonnej sudkyne, resp. ďalšie prekážky na strane súdu. Okresný súd v kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľa poukazuje najmä na konanie znalca Ing. Ľahkého, ktorý zavádzal súd s termínom vypracovania doplnenia znaleckého posudku a následne včas neoznámil skutočnosť, že bol na vlastnú žiadosť vyčiarknutý zo zoznamu znalcov, čo sa nepriaznivo odrazilo na dĺžke konania.

15. Okresný súd však poukazuje na to, že predmetná vec napriek tomu, že napadla v roku 2013, nie je tzv. prioritným konaním. Taktiež zdôrazňuje, že sťažovateľovi nič nebránilo dať vyhotoviť súkromný znalecký posudok, čo by sa pozitívne odrazilo na dĺžke konania, avšak, keďže trval na znaleckom dokazovaní nariadenom súdom, uvedený proces je časovo náročnejší. V tomto smere tiež poukazuje na nedostatok znalcov zapísaných v príslušnom odbore, ktorých je len 12 a v Trenčianskom kraji len 1 znalec. Ďalej okresný súd poukazuje na to, že viaceré nariadené pojednávania boli odročované z dôvodov na strane účastníkov konania.

16. Okresný súd v závere uvádza, že vzhľadom na už uvedené skutočnosti intenzita nedosahuje úroveň potrebnú pre vyvodenie záveru o porušení sťažovateľom označených základných práv. Hoci sťažnosti na prietahy podanej predsedovi okresného súdu vyhovené nebolo, nad predmetnou vecou bol nariadený dohľad tak, aby súd postupoval rýchlo a efektívne. Napriek dĺžke konania je toho názoru, že jeho postup smeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty na strane sťažovateľa a po nariadenom dohľade súd postupuje sústredene a efektívne, smerujúc k rozhodnutiu vo veci samej. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti okresný súd nevzhliada.

17. K výške primeraného finančného zadost'učinenia okresný súd uvádza, že pokiaľ o ňom ústavný súd bude rozhodovať, je potrebné zohľadniť aj nepomer medzi výškou sťažovateľom požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia a výškou istiny, ktorá je predmetom konania napadnutého ústavnou sťažnosťou.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde)].

19. Predmetom prieskumu ústavného súdu je posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k sťažovateľom tvrdenému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V obsahu ostatných dvoch práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť tak, ako to ústavný súd konštantne judikuje (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 65/04).

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, zohľadňujúc nielen nečinnosť, ale aj nesústredenú činnosť konajúceho súdu (m. m. II. ÚS 579/2024 a tam uvedená judikatúra), sledujúc splnenie základnej povinnosti súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (bližšie pozri II. ÚS 584/2024).

21. Klasifikáciu prietahov v konaní ako zbytočných s následným vyslovením alebo nevyslovením porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

22. Z hľadiska právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci ústavný súd konštatuje, že spor, ktorého predmetom je uloženie povinnosti zaplatiť sumu 609,35 eur s prísl., je potrebné považovať za bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Z doterajšieho priebehu napadnutého konania zásadná skutková či právna zložitosť veci nevyplýva. Potreba vykonania znaleckého dokazovania má štandardne za následok predĺženie celkovej dĺžky konania, ktorú by ústavný súd bral na zreteľ, avšak nie v intenciách prejednávanej veci (čomu sa ústavný súd venuje ďalej).

23. Po preskúmaní spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní zásadným spôsobom neovplyvnil jeho dĺžku, avšak ústavný súd zohľadnil odročenie pojednávania na návrh žaloby, resp. spoločný návrh strán sporu (pojednávanie 3. apríla 2014) a následné obdobie mimosúdnych rokovaní sporových strán.

24. Ako posledné kritérium ústavný súd hodnotil postup okresného súdu. Z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu vyplýva, že konanie sa začalo doručením žaloby 22. mája 2013, pričom okresný súd rozhodol vo veci samej 19. júna 2018 (žalobe vyhovel). Z prehľadu je zrejmé, že súd v tomto období síce konal, avšak jeho postup je možné hodnotiť ako neefektívny a nesústredený, keďže k rozhodnutiu pristúpil až po 5 rokoch odo dňa podania žaloby.

25. Prvý rozsudok okresného súdu bol zrušený a vrátený odvolacím súdom na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu, že okresný súd predčasne vyvodil zodpovednosť žalovaných a na takýto záver je potrebné doplniť dokazovanie, čím sa konanie predĺžilo o dobu odvolacieho konania. Dobu trvania odvolacieho konania vzhľadom na dôvod kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné pričítať na vrub okresnému súdu.

26. Po vrátení veci odvolacím súdom je konanie poznačené nečinnosťou v dôsledku protipandemických opatrení v súvislosti s COVID-19, keď boli zrušené pojednávania nariadené na 9. apríl 2020 a 6. október 2020. V období od pojednávania nariadeného na 21. október 2021 do ďalšieho pojednávania nariadeného na 17. január 2023 okresný súd vykonával úkony, tieto však prebiehali s väčším časovým odstupom, čím postup okresného súdu je potrebné klasifikovať ako nesústreďený. V rámci tohto obdobia je možné vzhládnuť aj obdobie nečinnosti okresného súdu v dôsledku práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

27. Dňa 16. februára 2023 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené s cieľom doplnenia znaleckého dokazovania v intenciách názoru odvolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí. Následne bol znalec opakovane urgovaný na prevzatie spisu. Dňa 17. augusta 2023 je znalec okresným súdom urgovaný s cieľom okamžitého zaslania doplneného znaleckého posudku, resp. uvedenia dôvodov jeho nevypracovania v súdom určenej lehote. K ďalšej urgencii znalca súd pristúpil 29. septembra 2023, na čo znalec 30. septembra 2023 oznámil, že doplnenie vyhotoví v lehote do 21. novembra 2023, čo nedodržel. Okresný súd 13. decembra 2023 pod hrozbou uloženia pokuty žiadal o uvedenie dôvodov, pre ktoré znalec doplnený znalecký posudok neodovzdal. Znalec reagoval 9. januára 2024 oznámením, že doplnenie neurobil a 29. januára 2024 zaslal oznámenie Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky týkajúce sa jeho príslušnosti zodpovedať doplňujúce otázky.

28. Dňa 5. februára 2024 znalec okresnému súdu písomne oznámil, že požiadal o vyčiarknutie zo zoznamu znalcov. Na pojednávaní 11. apríla 2024 znalec oznámil, že bol vyčiarknutý už k 7. februáru 2024, v nadväznosti na čo došlo k odročeniu pojednávania a na to nadväzujúcim úkonom okresného súdu smerujúcim k ustanoveniu nového znalca. Súd nariadil znalecké dokazovanie 23. októbra 2024 a od 26. novembra 2024 je spis u znalca.

29. Hoci okresný súd opakovane urgoval pôvodného znalca, jeho postup vzhlľadom na dĺžku konania nebol podľa názoru ústavného súdu dostatočne razantným, čím od pojednávania konaného 16. februára 2023 (odročené na účel doplnenia znaleckého dokazovania) až do 26. novembra 2024 (nový znalec prevzal spis) v napadnutom konaní v zásade žiaden postup nenastal. Uvedené obdobie je tak poznačené neefektívnosťou okresného súdu, v konečnom dôsledku negatívne sa prejavujúcou na dĺžke konania, ktoré tak ani po skoro 12 rokoch nie je právoplatne skončené.

30. V tomto kontexte ústavný súd opakovane uvádza, že všeobecné súdy v rozsahu svojej právomoci nesú zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku. Hoci v danom prípade okresný súd opakovane využil možnosť urgovať znalca, uvedené sa (vzhlľadom na dĺžku konania) javí ako zjavne nedostatočný postup (m. m. I. ÚS 538/2024 a tam uvedená judikatúra).

31. Obrane okresného súdu, že pôvodný znalec nereagoval na výzvy a urgencie a do celkovej dĺžky konania prispeli aj protipandemické opatrenia znemožňujúce nariadenie pojednávania, ani argumentácii o vhodnosti obstarania súkromného znaleckého posudku sťažovateľom nie je možné prisvedčiť a ospravedlniť tak celkovú dĺžku konania. Ústavný súd však prihliadol na to, že aktuálne sa v napadnutom konaní vykonáva dohľad predsedu, ako aj na realizáciu ďalších úkonov potrebných k rozhodnutiu vo veci samej na pojednávaní, ktoré je nariadené na 11. apríl 2025 (napríklad obhliadka naplánovaná na 14. február 2025).

32. Súhrnne tak ústavný súd uzatvára, že okresný súd svojou nečinnosťou, ako aj nesústredenou a neefektívnou činnosťou zapríčinil, že konanie nie je ku dňu rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené ani po skoro 12 rokoch odo dňa podania žaloby. Preto ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

33. V nadväznosti na vyslovenie porušenia práv ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu), a to aj v kontexte pojednávania nariadeného na 11. apríl 2025.

34. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

35. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

36. V napadnutom konaní je o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi možné uvažovať len od jeho vstupu do konania, t. j. od 22. septembra 2022, keď uznesenie č. k. 10C/113/2013-465 z 15. augusta 2022 o pripustení zmeny žalobcu nadobudlo právoplatnosť. Od vstupu sťažovateľa do konania okresný súd síce nariadil pojednávanie na 16. február 2023, do posudzovaného obdobia však dopadajú kratšie obdobia nečinnosti, ako aj nesústredená a neefektívna činnosť okresného súdu do októbra 2024, keď súd ustanovil nového znalca (pozri body 27 až 29 odôvodnenia tohto nálezu).

37. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým celkovú dĺžku napadnutého konania, neodôvodnenú nečinnosť súdu, ako aj neefektívny a nesústredený postup okresného súdu od momentu pripustenia vstupu žalobcu do konania. Po zohľadnení týchto okolností, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 900 eur (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

38. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

39. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky

o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane, platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov so zvýšením o 20 % DPH predstavuje celkom sumu 856,75 eur.

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu